XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Augusztus 8. szám.

Library of the Pacific Unitarian School for the Ministry Berkeley California

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Első Unitárius Ifjusági Konferencia.

Most már büszke öntudattal irhatjuk fel ezt a cimet lapunk első oldalának fejére. A kezdet reménységei valóra váltak, a sikertelenségtől való félelem önbizalommá változott s az eddig járatlan uton most már vidám, unitárius öntudattal és lelkesedéssel tele ifjak haladnak — lépésről-lépésre közelebb egyetlen célunkhoz, Isten országának megvalósitásához itt a földön. Ragyogó szónoklatokat, sziporkázó elmefuttatásokat, a megmozdult unitárius ifjuság hősi eposzait megirni nem a mi feladatunk. Mindezeknél jobban beszél az az egyszerü ténymegállapitás, hogy a Kereszturon megtartott első unitárius ifjusági konferencia kétszázötven résztvevővel, lobogó lelkesedéssel, messzire kiható határozataival az unitárius történelem lapjaira bevésetett! Lehet, hogy ez a gyönyörü kezdés, ez a lelkesedésből lángoszloppá lobbant unitárius megmozdulás — szalmaláng csupán. Vannak, akik igy vélekednek. Hiszen az angliai unitárius ifjusági konferencián ez évben csak 150-en s a nálunk nyolcszorta népesebb erdélyi református egyház ifjusági konferenciáján (Orbó jul. 3—10.) csak 99-en vettek részt. Indokolt volna tehát azt gondolni, hogy ez a mi nagy számunk csak a pillanatnyi lelkesedés fellángolása volt s hogy jövőre talán fele sem lesz a konferencia tagjainak száma. Mindez lehet. Az sem valószinütlen azonban, hogy ez a szépen megindult mozgalom még jobban kiterebélyesedik, elhat a legkisebb unitárius egyházközségbe is s onnan is buzgó, tudni és látni vágyó ifjakat fog jövő évi konferenciánkra felküldeni. Miért ne? Hiszen ez alkalommal még csak azok jöttek össze, kiknek lelkében már felgyult tüzekkel égett a vágy: megismerkedni, összeölelkezni közös sorsunk, közös hitünk és közös jövendőnk Erdély falvaiban szétszórt várományosaival. Jövőre pedig eljönnek majd azok is, akik eddig még tanácstalanok, ingadozók, vagy éppen ellenséges érzüle-

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

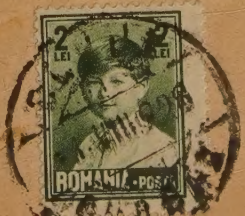

tüek is voltak minden ifjusági megmozdulással szemben. A konferenciáról hazatérő ifjak prófétái lehetnek ügyünknek s szerezhetnek hétről-hétre, hónapról-hónapra uj és uj követőket. És akkor jövőre még többen leszünk, mint az idén. Én rendithetetlen hittel hiszem, hogy ugy lesz s ha akad még tiz-husz ifju, aki hinni tud ez ügyben, ugy közöny, tétovaság sőt, ellenségeskedés ellenére is élni, növekedni és virágozni fog szép Erdélyországunkban az unitárius ifjuság szent megmozdulása! Sz. I. S.

TŰZHELY MELLETT

A szent pillanat.

Szent a pillanat, mikor az ember
Leveti büszke haragja rongyát,
Mikor a lelkén nagy, zúgó tenger
Salakot dobva... rohanva ront át.

Rohanva rontó hullámverésre
Kialszik minden bűntől szitott tűz
S felragyog fényben: szeretet, béke,
Két ikertestvér s árnyakat űz.

Szent a pillanat, mikor a két arc
Árnyakat űzve csak ragyog, ragyog
S mikor már győztek s véget ért a harc,
Az emberlelkek nagyok, gazdagok.

Mikor a harag bűnrongya helyett
Szeretet, béke selyme betakar,
Betakar védve és ugy melenget,
Mint egy szerető, édes anyakar.

Szent, szent ez a perc, mert az ökölből
Ölelés tárul, nem sujt, nem támad.
Nagy lesz az ember, kincset örököl,
E kincs: az Isten és a bocsánat!

Vári Domokos.

Brassai reliquiák.

A dicső emlékü dr. Brassai Sámuel hagyatékából fennmaradott emléktárgyak két becses darabbal gazdagodtak. Egyiket dr. Fekete Sándor vörös-kereszt kórházi és gyakorló orvos ur volt szives egyházunknak ajándékozni édes atyja, b. e. Fekete Gábor főgondnok ur

hagyatékából, aki a Brassai halála után kapta volt emlékül: ez egy metszett, egy decis üvegpohár, fedeles fatokba helyezve. Nagyon becsessé teszi, hogy a fatok alján eredeti kézirásban áll: Brassai Sámuelé. — A másik Brassai acél pecsétnyomója, melyet 1897-ben Gyulay László vett őrizetbe és azután átadta dr. Boros Györgynek, aki most mindkét ereklyét beadta az E. K. Tanácsba, a Brassai reliquiák közé helyezésre. Olvasóinknak szives figyelmébe ajánljuk, hogy nagy szolgálatot tesznek, akik akár a Brassai könyveiből, akár kéziratából, akár valamely emléktárgyat őriznek, beküldik az egyházi irodára, amit kérünk figyelemben tartani.

Zárkózottságban.

Valaki kopogott lelkem ajtaján.

Ki jár itt ily későn, szokatlan időben,
Jóbarát-e?... vagy ellenség talán?!

Ablakimon lehuztam a zsalut
S az ajtómat is magamra zártam.
Kislakomba mindenki hazajött,
Mindenki tán, kire oly nehezen vártam.

S mégis most kopog valaki idegen...

Valami titkos bú rezeg át szivemen.

Egy erős, ösztönös önvédelem
Visszaforditja kezem
Az ajtókilincsről.

Hallom nehányszor még a kopogást kintről.
Aztán csend lesz ujra.
Távozó lépteknek elhalkul a zaja.

Valaki kopogott lelkem ajtaján,
Aztán tova ment.
S én nem tudom, de bent
Ugy fáj a gondolat,
Hogy a legjobb barátomat,
Lelkem legjobb megértőjét
Engedtem el talán.

Fogaras. Fekete Lajos.

Egy jó unitárius emlékezete.

Május hó hatodikán este tíz órakor életének 67. évében csendesen elaludt id. Kun Sándor, Kolozs község legértelmesebb polgára s a kolozsi unitárius egyházközségnek éveken át gondnoka.

Ősei erős hitü, tekintélyes unitárius emberek voltak. Ő maga

bibliás unitárius keresztény ember, kinek asztalán állandóan ott fekszik a szentkönyv, annak szakaszait, amikor kezéből leteszi a kaszát, villát, gyönyörüséggel olvassa és magyarázza. A régi unitárius felekezeti iskola vallásos, zsoltáros növendéke, aki az Unitárius Kátét utolsó betüig szószerint idézi, az énekek szövegét elejétől végig elmondja, dallamát minden hangjegy nélkül hibátlanul énekli s Isten igéjének hallgatását egyetlen vasárnap el nem mulasztja. Az Unitárius Közlönyt, mint legjobb barátját, minden hónapban ugy várja s első betüjétől az utolsóig elolvassa. Bármikor készen áll arra, hogy a társaságban felálljon és minden előkészület nélkül formás, tartalmas, okos beszédével figyelmet keltsen. Péterfi Dénes kolozsvári lelkésznek esperessé választása alkalmával Kolozson mondott beszéde a Közlöny akkori számában szószerint megjelent. Utolsó nagyobb olvasmánya Brassai életrajza s mikor az elmult év juniusának egyik vasárnap délutánján, tiszta szobájának nyitott ajtaján át szépen felöltözve, a csak alig deresedő embert a könyv mellett találtam, bámulattal beszélt nekem Brassai tudományáról.

A mult századvégi és e századeleji magasabb szinvonalu népiskolai oktatás az értelmes emberek egész sorát nevelte fel, akik vezetőkké lettek kolozsi gyülekezetünkben is. A gyülekezetnek külső és belső képe átalakult, megszerveződött, ahol mindenki a maga helyére állittatott, a vallásos gondolkozás és gyakorlat az egész gyülekezetben öntudatosabbá lett. Id. Kun Sándor nagyon fiatalon került annakidején a gyülekezet élére s volt idő, mikor gyülekezet és pásztora egyaránt akaratára figyelt s az idős ember is lelkesedésében, szabad szárnyalásában a régi maradt s szabadon csapongva, mint a madár, nem egyszer ütődött bele egy-egy fiatal fa lombjába s ilyenkor megsebzett szárnyaiból piros vér csepegett. De ő ilyenkor is példát mutatott a vallásához és egyházához való ragaszkodásban.

Sulyos kór fészkelte magát az alig deresedő ember szervezetébe, nehéz műtétet kellett végezni rajta s a betegség győzött.

Kolozs község népe vallásra és nemzetre való tekintet nélkül mély részvéttel kisérte utolsó utjára május 8-án délután a soraiból kiemelkedő bibliás, zsoltáros, unitárius keresztény embert s a város legértelmesebb polgárát.

Kiss Sándor.

Biblia-ismeret.

Juniusi számunkban feltett kérdésünk, bár azt felnőttek részére is megnyitottuk, nem kapott feleletet. Magunk vagyunk hát kénytelenek megadni azt a két részt a Bibliában, melyek leginkább hasonlitanak egymáshoz. E két rész: II. Kir, XIX. és Ézs. XXXVII.

Ujabb kérdésü k, melyre — reméljük — ismét számos feleletet fogunk kapni, a következő: *Melyik a Biblia legköltőibb része?* Erre nézve van egy kialakult vélemény a Biblia-kutatók között, ettől eltekintve azonban bárki javasolhat olyan részeket, melyek saját meggyőződése szerint a legköltőibbek. „A kis lord“ c. szép regényt mindazok között ki fogjuk sorsolni, akik választ küldenek be. Határidő: augusztus 20.

Külföld.

Indiai unitáriusok.

Az indiai egyistenhivők (Brahmók) számára én nagy meglepetést hoztam; nekik sejtelmük sem volt arról, hogy Erdélyben, a magyarok között, ősrégi unitárius egyház működik. De én sem maradtam sokáig meglepődés nélkül. Egy nap rájöttem arra, amit Erdélyben még eddig senki nem tud, hogy a *Khasi* hegyek között, Assámban, India északkeleti szögletében, valóságos unitáriusok élnek; valami kétszázan, ember, asszonynép és gyermekhad.

Mihelyt az Egyetemes Brahmo Somaj megalapitásának aranyévfordulója befejeződött, vonatra ültem. Előbb két Brahmo egyházközséget, (Dacca és Sylhet) látogattam meg. Majd utazótáskámból hátizsákot varázsoltam, s nekivágtam az 50 km.-es utnak a Khasi hegyek közé, amugy gyalogosan. Vonat vagy gépkocsi errefelé nem jár.

A hegysor ott huzódott el a távolban; de hosszu órákig én még a sikságból kifutó ösvényuton bandukoltam. Kétoldalt szántóföldek, s itt-ott, az erdő széleken, kupolás mohamedán templomocskák. Itt a lakósság többsége muzulmán, amit a fez, a kockás mintáju szines szoknya s az állhegyről lefityegő négyszögletes szakáll könnyen megbizonyosit. Az eke elé befogott tehenek nem nagyobbak mint egy megtermett erdélyi borju — csupa csoda, hogy az ekét huzni tudják, ámbár az mélyre nem vág s a szántóvető is segít rajta, derekasan tolván a hitvány kis alkotmányt.

Két vagy három folyón kis csolnakon átkelek. Majd a hegy aljához megérkezem. Szörnyü magas és meredek. A lábától a fejéig 1200 méter. Ezt most meg kell másznom. S ráadásul az eső is megered. Ez a hegyoldal a világ legeslődusabb helye, az évi átlagos csapadék valami 13 méter (ami azt jelenti, hogy az esztendőn át hulló esők ezt a hegyoldalt — ha az sikság volna — 13 méter mélyen boritanák!) Egy évben (1876) a csapadék 24 méter volt! Amint a kövezett ösvényen fölfelé törekszem, a hátamat az eső jócskán pacskolja. A hátizsákomat egy Khasi ifju cipeli; micsoda izmos lábai vannak!

Ezek a Khasik rokonaink; a mongol fajhoz tartoznak. Hasonlitanak a japániakhoz. Földmüvelésből, narancstermesztésből s méhtenyésztésből élnek (levágott faodvakban tartják a méhcsaládokat, kiugró sziklák tövében s a mézért legyilkolják őket). Össze-vissza valami kétszázezeren vannak, falvakban szétszórtan. Ősi vallásuk szellemhit. A természet erőit imádták s nekik áldozatokat hoztak. De ma már jórészük fölvilágosodottabb. A welszi kálvinista hittéritők, iskoláik, orvosaik s templomaik révén, sokukat keresztényekké tették. A Brahmo Somaj is kiveszi e hittéritésből a részét.

Jowai-ban, egy kis falucskában, élt egy Hajom Kissor *Singh* nevezetü khasi ember. Előbb kálvinista kereszténnyé lett; de vala-

hogy az amerikai *Channing* munkáira szert tett s azok olvasása közben, anélkül hogy valaha is élő unitáriussal találkozott volna, unitáriussá lett. A tiszta, egyetemes szeretettel áthatott, dogma mentes vallás nagy változást hozott létre az életében. Államtisztviselői állását ugyan soha föl nem adta, de nyomban az unitárizmus lelkes apostolául szegődött. 1887-ben, falujában, az első unitárius egyház községet megalapitotta. Később egy másikat *Shillong*-ban. E két helyen ma együttvéve *tizenegy* kis templomocska található, amelyekben a hivek fölváltva gyülekeznek istentiszteletre. Lelkészük nincs, sohasem is volt (kivéve azt a rövid időszakot, amikor egy Brahmo hittérítő részint az ők gondjukat is viselte).

De a hivek buzgósága annyira valódi, hogy a maguk erején egyházukat fönntartják. Minden vasárnap reggeli 11 órától délután 3-ig istentiszteletet tartanak. Az asszonyok külön *ima gyülést* rendeznek. Istenes énekeket énekelnek, imádkoznak s az idősebbjeik által tartott épitő beszédekre hallgatnak.

Április 22-én az egész vasárnapot a Shillongi unitáriusokkal töltöttem. Egynehányuk beszél angolul, de a többségük csak anyanyelvükön ért. „Khublei" — imigyen üdvözölnek, ami azt jelenti, hogy „Isten áldjon meg". Nagyobbrészük asszonyember, szelid, napbarnitott arcu. Körülállanak s a jelenlegi vezetőjük, *U Konjro* tolmácsolása révén az erdélyi hitrokonokról hallanak egyet s mást.

„Mi is falvakon élünk s mi is keleti népfaj vagyunk" — magyarázom. Majd, hogy unitárius önbizalmukat növeljem, hozzáteszem: „Erdélyben egész falvak unitáriusok".

A templom kis épület, nem nagyobb, mint egy nagyobbacska szoba. A falakon fölirások és fényképek. Az egyik a jowai-i gyülekezetet ábrázolja, a rövid-életü iskolával. Egy-két amerikai unitárius látogató fényképe is ott függ emlékeztetőül. Majd egy táblán az unitárius hitvallás. Khasiul unitárius igy hangzik: *Ki nongmane wei-blei,* egyistenhivők. A hitvallás magyar forditását itt adom:

I. Hiszünk egy igaz Istenben,

II. aki az egész emberiség atyja és anyja,

III. aminek következtében mi mindnyájan testvérek vagyunk.

IV. Isten- és emberszeretet a legfőbb feladatunk. Istent imádjuk; embertársainkkal együtt müködünk.

V. A lélek soha meg nem hal. Örök fejlődés az osztályrészünk.

E hitvallás egyike a legemelkedettebb hitvallásoknak. Egyetemes érvényü.

A reggeli istentisztelet végén a gyülekezetet Adorján csodaszép énekére, az „Éjnek, viharnak vége van" kezdetüre megtanitottottam. Tehát valami ezeket az egyszerü, buzgó hitü embereket reánk mindig emlékeztetni fogja! A világ unitáriusságával való kapcsolatunk erősebbé vált!

Hajom Kissor Singh 1923-ban meghalt. Sokan azt hitték, hogy a Khasi unitárius egyház szét fog bomlani az alapitó és a tevékeny vezér halála után. De ez nem történt. „Mi most sokkal erősebbek

vagyunk", — U Konjro állította: „mivel mi most a magunk erején müködünk anélkül, hogy egy ember tevékenységére reá lennénk szorulva." Ez azt jelenti, hogy a Khasi unitárius egyház végzete az, hogy *éljen*.

De milyen legyen ez az élet? Egy ideig az angol unitáriusok pénzbeli segitségéből elemi iskolát tartottak fenn. Bizonyos félreértés következtében a segélyt a Khasiek nem fogadták el egy idő multán. De a gyermekeik neveltetése égő feladat. Itt kötelező népoktatás nincs s a Khasi unitáriusok inkább otthon tartják a gyermekeiket, mintsem azok a hittéritők iskoláiban észszerütlen dogmákkal rontsák az eszüket. „Csak éppen hogy írni és olvasni megtanuljanak; a magunkfajtáju egyszerü embereknek ennél többre nincs is szükségünk. Ha valami tanitót fogadhatnánk, aki különböző unitárius központokban, napi egy-két órában irni olvasni tanitana s este a felnőttek számára tartana iskolát... De mi mindnyájan szegények vagyunk, még erre a kiadásra sem telik."

A remény határt nem ismer. Talán az a 200 dollár, amire esztendőnként szükség volna, előkerülne az angliai, amerikai és erdélyi unitáriusok adományából. Igen, az erdélyi unitáriusokéból is! Igaz, hogy mi is szegények vagyunk, de arról elfeledkeztünk, hogy szegényt a szegény segiti a legjobban! Ha esztendőnként egyszer a mi száz egyházközségünk mindegyike, a vasárnapi istentisztelet után 50—100 leut összegyüjtene, az mindjárt évi 25—50 dollárt jelentene, ami a mi illő részünk volna — és minden megerőltetés nélkül.

S gondoljunk a következményekre! Egyrészt ezeket a jóravaló hitrokonokat iskolázáshoz segitenők. De a másik előny még fontosabb volna. Jelenleg nekünk erdélyi unitáriusoknak, a világ unitáriusságához való tartozás az jelenti, hogy *mi* segitődünk. De Jézus ezt mondja: Jobb adni, mint kapni! Annak a tudata, hogy mi is vagyunk valamik, hogy mi is képesek vagyunk másokon segiteni, olyan változást hozhat létre a mi gondolkodásunkban és viselkedésünkben, amitől talán az egyház megujhodásának a sikere függ.

Darjeeling, 1928 April 26. **Balázs Ferenc**

***

Joós András afia, kisborosnyói birtokos olvasván Balázs Ferencz lelkészjelöltünk cikkét az indiai Brehmo Somaj-ról a Közlöny júliusi számában, arra határozta el magát, hogy egy Brahmó ifjunak kolozsvári theológiánkon való tanulása megkönnyitése végett — remélve, hogy példáját többen is követik — 5000, azaz ötezer leut adományoz.

Fenti sorokat egy, az E. K. Tanácshoz beküldött jelentésből vettük. Kommentár nem kell e sorokhoz, beszélnek azok önmagukért. Áldja meg az Isten mind a két kezével ezt a nemes unitárius lelket, aki adományával egy szent és meleg érintkezés alapjait fektette le indiai testvéreink és miközöttünk!

Egyleti élet és munkásság.

A D. F. E. Ifjusági Köreinek első konferenciája.

Székelykeresztur, 1928 julius 10—15.

Jobban sikerült a kongresszus, mint valaha is reméltük volna. Ez az egy kijelentés mindent elmond, mert hiszen a fiatalos várakozás rendesen fellegvárakat emel képzelete ragyogó tervezgetéseiben s mikor elérkezik a megvalósulás, rendesen még kunyhó is alig lesz az álmodott fellegvárból. Ez alkalommal azonban, hála Istennek, nem igy történt. Ha összehasonlitjuk a mi konferenciánk népességét a más felekezetek által tartani szokott konferenciák népességével, a mienk nemcsak relativ, tehát kis számunknak megfelelő, hanem abszolute kimagasló többséggel fog diadalmaskodni. Dicsekvésként hangzik ez a kijelentés? Ám hangozzék dicsekvésnek, dicsekvésnek, mely nem a mások lesajnálásából, hanem önmagunk megbecsüléséből fakad; az erdélyi unitárius ifjuság megérdemli, méltó rá, hogy dicsekedjünk vele, mert a Kereszturt megrendezett első ifjusági konferencián tanujelét adta oly mértékben nagyrahivatottságának, mely minden szép reményre feljogosit.

Ez alkalommal csak rövid tudósitást közlünk a konferencia lefolyásáról, mert jövő (szeptemberi) számunkban, a külön mellékletként hozzácsatolt ifjusági részben az előadások tartalmát s a határozatokat részletesen kivánjuk hozni. Kezdjük mindjárt Kereszturral, ezzel az igazi unitárius védvárral, mely ugy gyüjti maga körül az unitárius falvakat, hiveket és ifjuságot, mint egy jó hadvezér csatába induló seregét. Az a szivesség, mindenre kiterjedő figyelem, az a még gondolatainkat is eltalálni iparkodó vendéglátás, mellyel a kereszturiak elhalmoztak, egyszerüen felülmul minden dicséretet. Elég, ha annyit mondunk, hogy ez a konferencia nem is sikerülhetett volna olyan jól, mint ahogyan sikerült, ha nem Kereszturon tartottuk volna meg.

Örömmel láttuk, hogy a nagy munkaidő ellenére, számos harisnyás, falusi unitárius ifju testvérünk jelent meg közöttünk, bebizonyitva, hogy amikor unitárizmusról van szó, akkor nincs különbség városi és falusi, nadrágos és harisnyás ember között. Két társas kirándulást csináltunk: egyiket Szentábrahámra, hol ifj. Máthé Lajos tiszteletes ur és kedves neje, valamint Farkas Gábor állami isk. igazgató-énekvezér afia és kedves felesége fogadtak a kebli tanáccsal együtt igazi magyaros szivességel és vendéglátással; másik kirándulásunk Ujszékelyre vezetett, hol Máthé Sándor tiszteletes ur gondoskodott testi és lelki jólétünkről a falu intelligenciájának és hivő közönségének segitségével. Ez a kirándulásunk azért is érdekes, mert ez volt az első alkalom, hogy társasvacsorát rendeztek bor nélkül. Hogy mennyire jól lehet mulatni alkohol nélkül is, azt bizo-

nyitja az ujszékelyi eset, hol nemcsak egy emelkedett hangulatban eltöltött kellemes est, de egy utána majdnem hajnalig tartó, pompás táncmulatság szolgálhat nekünk tanuságul. Mindkét faluban városi és falusi ifjuságunk sok szives szót váltott egymással, nemcsak a templomban, hol a hivatalos üdvözlések lefolytak, hanem künn is, a fehér asztal mellett is, tánc közben is. Két kisebb kirándulást is rendeztünk: egyiket Kadácsra, hol Lőrinczi László tiszteletes ur kedves nejével és Gálfalvi Péter énekvezér, szintén nejével együtt, fogadtak nagy szeretettel és szivességgel; a másikat Medesére, hol Pálffi Albert tiszteletes ur és neje nemcsak szives vendéglátással tették kellemessé kirándulásunkat, hanem még a 800 méter magasan fekvő s egész turisztikai kirándulást igénylő erdei palotába is kikalauzoltak minket, hol dr. Kiss Elek theologiai dékán ur, a tulajdonos, és kedves családja szolgáltak nemcsak testi javakkal, hanem az erkélyről elénk táruló, feledhetetlen benyomásokat hagyó, gyönyörü tájképpel is, mely tizenöt falut, a Firtost, meg a Bekecset magába foglaló pompázatos panoráma. Nem mulaszthatjuk el megemliteni azt a meleg szeretetet, mellyel unitárius testvéreink elhalmoztak, ahol csak áthaladtunk. Segesváron az állomásra jött Nagy Béla tiszteletes ur és kedves családja, Kedében Pap Ferenc tiszteletes ur, Siménfalván Páll Dénes és Kozma Zoltán lelkész urak, Balavásáron való átutaztunkkor pedig Biró Izsák bordosi lelkész ur siettek minden jóval üdvözlésünkre. Fogadják mind, ugy a felemlitett, mint fel nem emlitett kedves barátaink és pártfogóink az ifjuság köszönetét és háláját azért a sok jóért és szivességért, mellyel minket elhalmoztak és e konferenciát számunkra feledhetetlenné tették. Ugyanitt fejezzük ki köszönetünket a Kereszturi Kaszinó mélyen tisztelt elnökségének azért a szivességért, hogy tennisz-pályáit a kongresszus tagjai részére megnyitotta s a pályaavató mérkőzésre való szives meghivásával sport-programunkat kiegészitette.

A kongresszus meleg szeretettel üdvözölte hivatalos üléséből főtisztelendő dr. Boros György püspök urat, az ifjuság eme melegszivü barátját, ki annyi évtizeden át munkált, fáradott a mi ifjuságunk érdekében. Az erre az üdvözletre adott választ alább közöljük, a konferenciáról szóló rövid tudósitásunk méltó befejezéseként:

A Dávid Ferenc Egylet Ifjuságí Körének
Főpásztori üdvözlet!

Kedves ifju barátaim, munkatársaim!

F. hó 15-én kelt üdvözlő leveleteket köszönöm és gratulálok az első konferencia fényes sikeréhez. Ebben a sikerben rejlik a jövő biztositéka, mert ebből bátoritást, buzditást merithettek a jövőre. A szerzett tapasztalatokat és tanulságokat a jövőben haszonnal fogjátok tőkésiteni.

Örömmel értesültem arról, az ujszékelyi kitünő példaadásról, amellyel már kiléptetek az ifjuság köréből is és megmutattátok a

falunak, hogy alkohol nélkül is lehet, sőt csak úgy lehet kellemesen mulatni és eszmecserét folytatni. Ha a konferencia semmi egyebet nem végzett volna, ez is megérte a fáradságot.

Tiétek lesz a diadal, ha ezt a szesztelen mulatozást összes községeinkben megvalósitjátok. És én hiszem, hogy ha apostolai lesznek mind azok, akik résztvettek, a siker nem marad el.

Egy másik föladatot tüzök előtökbe: a városokon levő iparos és kereskedő ifjakat vonjátok be magatok közé. A többi következni fog, ha ügyes utánjárással arra is gondoltok, hogy a székely ifjaknak iparra irányitása nekünk létérdekünk. A Székely Társaságokkal meg van a kapcsolatotok, meg van a faluval is. Érleljétek ezt az eszmét. Lelkész afiaitól kértem és várom iparosaink kimutatását. Majd közöhni fogom.

Hasonló fontosságu szolgálatot tesztek, ha már meglevő tagjaitok utján segitségére mentek a lelkészeknek és az énekvezéreknek, hogy mindenütt szervezzék meg az ifjusági énekkarokat. A szakszerü előkészitést már munkába vettük. Tőletek a propagandát várjuk.

Még csak egyet: a városokon kenyérkeresetben álló ifjuság fölfedezését, közétek vonását, ellenőrizését, morális és hitbeli erősitését szivetekre kötöm.

A főpásztornak küldött üdvözletet toldjátok meg a neki nyujtandó segédkezéssel, mert a rábizottakban csak igy remélheti némi siker elérését.

Fogadjátok a főpásztor szeretetét és érezzétek annak melegét.

Dr. Boros György
püspök.

Sz.: 344—1928.
U. P.

Pályázati hirdetés tanitónői állásra.

A küküllődombói unitárius felekezeti iskolában tanitónői állás eltávozás következtében megüresedett, erre az állásra pályázatot hirdetek. 1. Javadalom: az egyházi főhatóság által megállapitott havi pénzfizetés és lakbér. 2. Teendők: az iskolában a beosztás szerint kijelölt osztályok és az iskolába járó összes leányok kézimunka tanitása; az egyházközségi ifjuság vezetésében, nevelésében való részvétel s általában az egyházközség valláserkölcsi és kulturális életének előmozditása. 3. Az állásra véglegesen csak a törvény követelményeinek megfelelő okmányokkal rendelkező tanitónő fog kineveztetni. 4. A kellően felszerelt folyamodványt a küküllői egyházkör esperesi hivatalához f. évi augusztus 15-ig kell benyujtani.

Kolozsvár, 1928 julius 23.

Dr. Boros György
püspök.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Bethlenszentmiklósi örömünnep.

1928 év junius 10-én, igen felemelő ünnepben volt része a bethlenszentmiklósi unitárius egyházközségeknek. Ekkor avattuk fel ujonnan vásárolt harangját.

Az ünnepség iránti érdeklődést az tette vonzóvá, mivel Ferencz József székébe Tordán egyhangulag megválasztott szeretett püspökünk Dr. Boros György, első püspöki ténykedését itten kezdette meg és körünk első utja alkalmával impozáns módon kivánta szeretetét kimutatni.

Junius 10-én Bethlenszentmiklós kicsinyje, nagyja már korán reggel ünneplő ruhában, virágcsokrokkal az utcákat megtölti és háromnegyed nyolckor megindul a menet az állomáshoz. Pár perc és előttünk áll főpásztorunk Nagy Béla köri-jegyző, Hadházi balázsfalvi gondnok, Benedek M. theologus kiséretében, hol a polgári hatóság képviselője üdvözli, majd egy kisleány csokrot nyujt át, s nyomban megérkezik Szathmáry Gyula köri felügyelőgondnok autóval. A faluba vezető uton lovas bandérium élén egy ifju üdvözli Őméltóságát és virágokkal halmozzák el kocsiját. A falu előtt református és gör. kath. lelkészek egyházközségük nevében üdvözlik, azután pedig a papi lakás előtt Szathmáry felügyelőgondnok üdvözli válogatott, szivhez szóló szavakkal. Amilyen szeretetteljes volt a fogadtatás, épp oly szeretetteljesek voltak főpásztorunk köszönő szavai.

Az ünnepély délelőtt 11 órakor kezdődik, hogy az idegen vallásfelekezetüek is megjelenhessenek. Kimagasló pontja az ünnepélynek főpásztorunk felavatási beszéde, melyben megragadó szavakkal méltatja e napnak jelentőségét, a harangnak fontosságát.

Igen kedves és megható jelenség volt, mikor főpásztorunk a keresztelendő kisgyermekeket karjaira veszi, homlokon csókolva virágokat ad kicsiny kezükbe, megkereszteli és megáldja őket.

Következnek a szokásos tisztelgések: polgári hatóság, köri egyháztanácsosok, helybeli presbiterium, nőszövetség, dalárda, gör. kath., református egyházak, dicsőszentmártoni, domboi egyházközségek, köri papság teljes számmal.

Délután Bartok Endre tartott istentiszteletet, beszéde és imája szép, kidolgozott volt.

Püspök urunk tartózkodási idejét meghosszabbitotta s megnyitotta az ifjusági estély előadását.

Mindenek szép rendben folytak le és örökre emlékezetben maradnak.

Buzogány Kálmán.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra!

Ny.-Szentmártonban az egyházközség junius 10-én d. u. „*Anyák napját*“ tartott zsufolt templomban. Alkalmi szent beszédet tartott Máthé Zsigmond beszolgáló lelkész. A nap fontosságát méltatta tanitó afia, Szentmártoni Bálint. Alkalmi szavalatokkal szerepeltek a tanulók. Megható jelenetek játszódtak le a tanulók által édesanyjuknak köszöntő kiséretében átadott virágcsokrok, mint a gyermeki szeretet szimbólumai nyomán. Minden anya, sőt nem anya is örömkönnyeket hullattak.

Gyermek-világ.

Jelen számunktól kezdve időről-időre külön rovatot fogunk vezetni apró gyerekeink számára. Kérjük a szülőket vezessék be gyerekeiket a rovat rejtelmeibe, olvassák fel nekik a közleményeket, foglalkozzanak eleinte együtt a talányok megfejtésénél és szerettessék meg e rovaton keresztül egyházunkat az aprósággal!

I. számu talány.

Sárika kérdezte nagyapótól: „Én ötéves vagyok nagyapó, hát nagyapó hány éves?“ Nagyapó igy felelt: „A te apukád éppen 11-szer olyan idős, mint te, és én annyi évet számlálok, mint amennyi ő lesz, amikor te az én koromnak egyharmada leszel.“ Hány éves volt nagyapó? A megfejtők között értékes ajándékokat fogunk kisorsolni. Határidő augusztus 20.

Szeresd a fecskét!

Abban a kis utcában, ahol én lakom, van két kis fűszerüzlet. Az egyik Izidor nevü, kaftános, fehér harisnyás zsidó emberé, a másik pedig egy, már csak magyarul beszélő, Jákob nevü szintén izraelita vallásu férfiu tulajdona. Történt egyszer ugy jó tavasz közepén, hogy a messze Afrikából két villásfarku, vidáman csicsergő, karcsu fecskemadár hazaérkezett. Ugy látszik tavalyi fészküket elfoglalta valami tolakodó, szemtelen veréb, ők hát lakás nélkül maradtak. S minthogy fecskéknél nincs sem lakáshivatal, sem lelépési dij ez a fecskepár uj fészket kényszerült épiteni. Fecskenéninek nagyon megtetszett az Izidor boltja felett az eresz, elhatározták, hogy itt fogják lerakni uj palotájuk alapkövét. Fecskebácsi azonnal neki is látott, sebes repüléssel bejárta a vidéket s szájában szalmaszál-gerendát, sár-téglát hordott össze uj otthonának megépitésére. S készült

a fészek, fecskenéni már gyönyörködve próbálgatta puha belsejét, hogy ott majd kicsinyeit kiköltheße. Hanem Izidor boltosnak nem tetszett a dolog. Az épitéssel bizony sok szemetet hulattak le a fecskék boltja előtt s Izidor unta nap-nap után azt eltisztogatni. Fogott hát egy déleiőtt egy hosszu rudat s leverte a már majdnem kész fecskefészket. Szegény fecskepár ismét lakás nélkül maradt. Kétségbeesve keringtek fészkük romjai körül a levegőben s nem tudták mitévők legyenek. Jákob szomszéd épp künn állt boltja előtt, mikor Izidor leverte a fészket s bizony meg is modta a magáét, mert sajnálta szegény fecskéket nagyon. Aztán, hogy látta a fecskék tanácstalanságát, hirtelen létrát fogott, felmászott a saját boltja fölötti ereszig, ott egy kis ládikót odaszegzett, hogy annál könnyebben épithessenek oda a fecskék, sőt még sárból, tollból egy kis alapot is rakott a ládikóra. S a fecskék ugy látszik megértették, hogy Jákob szivesen fogadja őket, egy kis ideig még keringtek régi fészkük körül, de azután átrepültek a Jákob boltja fölé s fecskebácsi nekilátott uj fészkük felépitésének.

Telt, mult az idő, fecskenéni kiköltötte pelyhes kis fiókáit, eljött az ősz is, a fecske barátok nagy része már el is repült vissza Afrikába, hogy a tél hideg, zord fagyát kikerülje. A mi fecskepárunk azonban még mindig késett. Szép, meleg ősz volt, aztán meg szerették is ezt a fészket nagyon. Csintalan gyerekek itt nem zavarják őket, Jákob boltos megvédte őket minden veszélytől. Végül azonban ők is csak felkerekedtek s már ugy volt, hogy utnak is indulnak, mikor heves, csuf vihar keletkezett s ők az indulást másnapra halasztották. Azon az estén azonban történt valami. Nagy tömeg ember verődött össze, különösen ifjak, és fáklyákkal, botokkal felfegyverkezve végigjárták a külvárosi utcákat. „Üsd a zsidót!“ kiabálták s amerre mentek, összetörték a zsidók üzleteit, izzé-porrá zúzva mindent. Elérkeztek a mi kis utcánkba is s először az Izidor boltját érve, porrá törtek ott mindent, majd az egész tömeg átvonult az utca tulsó felére, a Jákob üzlete elé. Már-már itt is nekifogtak a törésnek-zuzásnak, szegény Jákob félelemtől reszketve sirdogált boltja lehuzott redőnyei mögött. A fecskék felriadtak a nagy lármára s rémülten repkedtek fészkük körül. Hirtelen a banda vezére megpillantotta a fecskéket s róluk szeme a Jákob segitségével épitett fészekre esett. A vezér megállt, ütésre emelt botja lehanyatlott. Agyában talán feltünt az otthoni szülői ház képe, ahol szintén fecskefészek ült az eresz alatt. Szinte zavarban önmaga előtt, de azért

egész határozottsággal visszafordult, s pár izgatott szóváltás után rábirta a tömeg hozzá közel álló részét, hogy hagyják épségben a Jákob boltját. A tömeg aztán elvonult s Jákob örömkönnyeket sirva nézegett épen maradt boltja fölött a fecskefészket. Másnap a fecskék utrakeltek. Jákob udvarán állva nézte, amint valami ötven fecske hangos csicsergéssel repkedet körbe-körbe, majd amikor villámgyorsan délnek vették utjokat, Jákob könnyekkel szemében kiáltott utánuk: Jöjjetek vissza jövőre drága kicsi fecskék! Sanyi bácsi.

Innen-onnan.

A spiritizmus eredete. Az asztaltáncoltatás és holtakkal való beszélgetés hivei talán kevésbé fognak örülni az alábbi hirnek. Dr. H. I. Spinden, az amerikai Harvard Egyetem professzora nemrég előadást tartott a spiritizmusról. Enthnologiai kutatások bizonyitják, hogy a nálunk egyre népszerübbé váló spiritiszta trükköket az indiánusok már századok óta gyakorolják. Amerikában először a Fox-nővérek tartottak sèance-ot 1848-ban, New-York állam északi részében, az Irokéz indiánok lakóhelye közelében. Ugyanugy végezték szellemidézéseiket, mint az indiánok „álomdoktorai", kuruzslói. Ezek az álom-doktorok (orvosságos emberek, shámánok) ugyanazokat a trükköket használták, amiket a ma spiritisztái. Hogy e tulvilági lényekkel való érintkezés nagyobbrésze egyszerű, illetve ügyesen alkalmazott csalás, kisebb része pedig a felizgatott fantázia szüleménye — ma már tudományosan bizonyitva van.

Sakkozás — levél utján. A legujabb amerikai furcsaság a sakkozás levél utján. Californiában kezdték ezt az uj fajta sakkozást és valószinüleg egy év is beletelik, amig egy-egy ilyen ugynevezet levelezési-játszmát befejeznek.

Királyi gépészek. Két amerikai utazott nemrégen Bulgáriában s hirtelen elromlott az autójuk. Több órai kinlódás után sem tudták kijavitani, mig végre arra jött egy másik autó. A vezető leszállt, megnézte az elromlott gépet, s félóra alatt sajátkezüleg meg is javitotta. Amint később kiderült, ez az ember Boris, bulgár király volt. Van egy másik király is Európában, aki nagyszerüen ért a gépészethez: Albert, Belgium királya. Üres óráiban repülőgépeket, automobilokat szed szét és rak össze ujra. Mindez azt bizonyitja, hogy a munka nem szégyen, sőt szellemi foglalkozásu embernek egyenesen élvezet, ha napi fáradalmai után pár órát kézi munkának szentelhet. Gondoljunk erre, mikor gyerekeinket szégyeljük ipari pályára adni.

Vidám percek.

A mi kedves vendégünk W. J. Dumble oxfordból sok jó adomát mondott el a kereszturi konferencia üres óráiban. Nagyrésze persze a skótokról szólott, mert egyszer a skótok borzasztó fösvények, és másodszor, Mr. Dumble — angol. Tehát:

Házvételről volt szó. A tulajdonos megjegyzi:

— Az igazság kedvéért el kell mondanom, hogy ezt a házat egy skót visszajáró lelke szokta meglátogatni...

Vevő: Egy skóté! Ó, attól könnyű lesz megszabadulni. Kiteszek az ajtóba egy jótékonyságra való felhivást és egy perselyt, s tudom, erre felé sem jön többet.

*

Feleség: (Férjhez, ki ép munkába indul.) Hagyj itthon kérlek ezer lejt. Egy kalapot kell vennem...

Férj: Egy kalapot? Hamarabb kellett volna szólnod, most már nics időm veszekedni...

*

Szomszédasszony: Nos, hogy halad a kis Jancsi a hegedülésben?

A másik: Nem valami jól. Tudod szivem, az a gazember zálogházas nem engedi Jancsinak, hogy ott gyakoroljon...

*

Jóskáné: Azok a legostobább emberek a világon, akik mindenre csak kérdéssel válaszolnak.

Pistáné: Igazán? Ugy gondolod?

*

Ez már az inas elhelyezéseknél történt.

Bejön egy néni, s igy szól:

— Szerkesztő ur instállom, nem tudná valahová elhelyezni az én Mózsikámat?

— Hát mire van tehetsége?

— Ó, hát eleinte szerkeszthetné talán ezt a lapot, később pedig majd ha megjön egy kicsit az esze, használhatnák a nyomdában is valaminek...

— Hm!

☞ Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Pályázati hirdetés kántortanitói állásra.

Székelykálban, az eddigi tanitó(nő) lemondása következtében megüresedik augusztus 31-én a kántortanitói állás. Az állás betöltése a püspökre van bizva. Felhivom tanitóink érdeklődését. Ha nőtlen ember kap kinevezést, K. Nagy Árpád e.-felügyelő gondnok ur ebédet és vacsorát ajánlott föl, hogy gyermekével iskolán kivül egy kevés ideig foglalkozzék.

Dr. Boros György
püspök.

1928 julius 19.

Szerkesztői üzenetek. *Unitárius Naptár.* Kérjük azokat, kik az 1929. évi Unitárius Naptár részére kéziratokat, megjegyzéseket, kiigazitásokat vagy hirdetéseket szándékoznak küldeni, hogy küldeményeiket legkésőbb augusztus 20-ig juttassák el lapunk szerkesztőségébe, mert a naptár összeállitása e hó végével kezdetét veszi, s az ezután jövő leveleket nem leszünk képesek figyelembe venni. *Lelkész és belső ember afiaihoz.* Falusi, magasabb iskolát nem végzett ifjuságunknak ipari pályákra való irányitása elsőrendü életszükségletünk lévén, kérem szolgatársaimat, forduljanak teljes bizalommal szerény személyemhez inas ügyekben annál is inkább, mert a Székely Társaság szives volt főtitkárául megválasztani, s igy meggyőződhettem, hogy székely ifjaink elhelyezése aránylag könnyen eszközölhető itt Kolozsvárt. Jelenleg is több inas elhelyezhető lenne. Az útiköltség és ruháztatás minden esetben az inast felküldő szülő, vagy gyámot terheli. Mindenesetre azonban kérem szolgatársaimat, tudassanak engem a falujokból Kolozsvárra hozott és elhelyezett inasok ciméről, hogy lelki gondozásukat felvehessem, s amennyiben lehet, e tanulókat segélyben is részesithessem. *A konferencia alkalmával felvett csoportkép* igen jól sikerült, különösen a nagyitott kiadása, levelezőlap alaku kép ára 10 lej, nagy kép ára 50 lej és a portó. Kivánatos lenne, hogy minden ifjusági egylet rendeljen egyet a nagy képből, a konferenciáról való emlék gyanánt. Rendeléseket az ifjusági egylet utján, vagy lapunk szerkesztőségénél is lehet eszközölni. *Felhivjuk* lapunk olvasóinak figyelmét a lap alján levő megjegyzésre, mely szerint megrendelés, fizetés stb. technikai ügyek Gálfi Lőrincz theol. tanár, pénztároshoz intézendők!

Mi nden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz